

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Генеалогія і геральдика
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	юридичний факультет. Кафедра історії
Розробник(и)	Лобко Наталія Вікторівна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 7-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких з яких 48 год. становить контактна робота з викладачем (24 год. лекцій, 24год. практичних занять)
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми "Історія"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є засвоєння студентами теоретичних знань з генеалогії та геральдики, формування необхідних для роботи історика професійних умінь і навичок.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Теоретико-методологічні проблеми генеалогії. Генеалогія як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна

Генеалогія як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна. Предмет і завдання курсу генеалогії. Генеалогія та її структура. Об'єкт і предмет генеалогії. Історична генеалогія. Практична генеалогія. Генеалогія і сучасність. Мета й задачі генеалогії у дореволюційній, радянській і сучасній історичній літературі. Функції генеалогії. Біографічна функція. Юридична функція. Медична функція. Міждисциплінарні зв'язки з іншими спеціальними та історичними дисциплінами. Зв'язок генеалогії з іншими галузями гуманітарного знання (геральдиком, сфрагістиком, біографістиком, просопографією, історичною демографією, антропонімікою).

Тема 2 Історія розвитку генеалогії як наукової дисципліни.

Практично-утилітарний етап розвитку генеалогії. Хроністика і літописання в середньовічну добу та їх зв'язок з практичною генеалогією. Значення генеалогії у період феодалізму. «Золотий вік» генеалогії (кінець XVI – XVII ст.). Формування джерельної бази української генеалогії. Українська практична генеалогія у XI – XVIII ст. Праці М. Максимовича, В. Антоновича, А. Бонецького, Ю. Вольфа, Ю. Пузини, В. Модзалевського, Д. Зубрицького, О. Лазаревського, Г. Миларадовича. Перетворення генеалогії на науку в Західній Європі у XVIII – XX ст. Фальшування генеалогії. Наукові дослідження з генеалогії в Україні у XIX – XX ст. Діяльність генеалогічних і геральдичних товариств в Україні. Українська генеалогія в міжвоєнний період. Українське родознавство у другій половині XX ст. (радянський період). Характерні риси новітньої генеалогії. «Масова генеалогія». Сучасна генеалогія та Інтернет. Українське геральдичне товариство. Серійні та інші видання генеалогічного профілю.

Тема 3 Генеалогічні джерела та методика роботи з ними.

Поняття генеалогічних джерел, їх особливості. Типи джерел: письмові, речові, візуальні, усні. Класифікація письмових генеалогічних джерел: літописи та хроніки, сімейні родоводи та приватні генеалогічні записки, гербівники, церковні пом'яники (синодики), актові матеріали. Прямі і непрямі генеалогічні джерела. Універсальні та станові генеалогічні джерела. Фотографії. Відео- і аудіозаписи. Речові джерела. Наративні джерела особового походження (спогади, щоденники, листи). Довідкова література. Гербовники. Списки дворян. Пам'ятні книги. Адрес-календарі. Документація фіскального, церковного, адміністративного обліку населення. Метричні книги. Шлюбні обшуки. Сповідні розписи. Клірові відомості. Ревізькі казки. Посімейні списки. Матеріали перевірок прав на шляхетство. Архівні кримінальні справи. Документація господарського обліку населення. Інвентарі. Погосподарські книги. Документація обліку службовців. Послужні списки. Особові справи. Нагородні документи. Сховища генеалогічних джерел. Сімейні архіви. Відомчі архіви. Державні архіви і бібліотеки. Інтернет-ресурси. Інтернет-публікації джерел генеалогічного характеру.

Тема 4 Методика генеалогічного дослідження та форми фіксації родовідного матеріалу

Генеалогічні закономірності. Генеалогічний рахунок. Закон трьох поколінь. Закон подвоєння кількості предків. Закон спадання кількості предків. Основні поняття і терміни генеалогії: рід, родовід, герольд, шляхта, династія, гербівник, генеалогічне дерево, генеалогічні досьє, картка, таблиця, генеалогічний рахунок, поколінний розпис та ін. Методика генеалогічного дослідження, його специфіка. Етапи генеалогічного дослідження. Генеалогічна евристика. Пошук джерел генеалогічної інформації і нагромадження даних. Інтерв'ю. Вивчення сімейних архівів. Робота з літературою, архівними документами та іншими джерелами. Використання сучасних інформаційних технологій в генеалогічних дослідженнях. Помилки в документах. Проблема ідентифікації осіб. Нестабільність прізвищ та імен. Проблема локалізації подій. Генеалогічне досьє. Реконструкція родоводу. Типи родоводів. Родовід по чоловічій лінії. Змішаний родовід. Висхідний і низхідний родоводи. Методика оформлення генеалогічних даних. Генеалогічні дерева. Генеалогічні таблиці та їх класифікація. Система умовних позначень в генеалогії. Генеалогічні розписи: системи Соса-Страбоніца, Абівілля. Генеалогічні досьє і карточки, методика їх укладання. Поколінні розписи та системи нумерації в них.

Тема 5 Теоретико-методологічні проблеми геральдики. Історична геральдика як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна

Поняття історичної геральдики. Етимологія термінів “геральдика”, “герб”. Об’єкт, предмет, завдання геральдики. Походження і причини виникнення гербів. Хрестові походи, їх значення у створенні геральдичної символіки. Лицарські турніри. Герб як історичне джерело. Герби як символічні емблеми держав, земель, міст, родів, військових, церковних та інших організацій. Зв’язок зі спеціальними дисциплінами. Основні етапи розвитку геральдики як науки. Європейська емблематична традиція. Геральдика як історичне явище та як предмет дослідження. Проблема виникнення геральдики, її географічне та соціальне розповсюдження. Особливості використання геральдичного матеріалу в історичних дослідженнях. Джерела та історіографія геральдики. Типологія джерел з геральдики. Печатки. Монети. Проблематика сігнілографічного та нумізматичного матеріалу. Гербовники. Літературні джерела. Геральдичні пам’ятки матеріальної культури. Корпорація герольдів. Герольди та поширення гербовників. Систематизація герольдами знань про герби, вироблення загальних правил їх складання та розпізнавання. Поява перших геральдичних трактатів. Становлення теорії й термінології геральдики. Поширення геральдики у всіх сферах тогочасного суспільства

Тема 6 Теоретичні засади геральдики

Щит як основа герба. Історичні форми гербових щитів. Підвиди щитів, розміри та пропорції. Структура, основні і додаткові елементи гербу. Геральдичні кольори, метали й хутро. Символічне значення кольорів. Кольори і покриття. Поділи і перерізи. Гербові фігури. Необов’язкові частини герба. Геральдичні фігури: почесні і другорядні. Геральдичний шолом та нашоломник. Намет та мантия. Корони та головні убори. Щитотримачі. Девізи. Інші компоненти гербу. Геральдичні хрести, їх різновиди. Негеральдичні фігури. Розміщення фігур у щиті. Необов’язкові частини герба: історія їх походження. Відхід у др. пол. XX ст. від класичної геральдики з використанням нових знаків і розширення спектру кольорів. Правила опису герба і методика визначення його приналежності. Блазон як мова геральдики у Франції і Британії. Визначення опису герба. Загальне блазонування герба. Основний порядок руху опису герба. Основні правила геральдики.

Тема 7 Українське герботворення.

Давньоукраїнська геральдика. Становлення українського (руського) герботворення. Особливості староукраїнської (руської) геральдичної системи. Геральдика в козацькому війську. Геральдика української шляхти. Гетьманські герби правителів Української козацької держави. Герби сучасних українських можновладців. Найбільш відомі армігери. Особливості їх гербів. Виникнення та розвиток корпоративної геральдики. Герби середньовічних гільдій. Формування корпоративної геральдики України. Власна образно-стильова мова цехів і церковних братств, запровадження до геральдики нових символів, пов'язаних з побутом міщан, ремісників, купців. Герби сучасних громадських та політичних організацій. Символіка підприємств. Церковні герби. Поширення корпоративної геральдики в наш час. Територіальна геральдика України. Виникнення та становлення української міської геральдики в XIV-XVIII ст. Передумови появи української територіальної геральдики. Становлення символів Руського королівства в другій половині XIII – першій половині XIV ст. Земельні символи українських адміністративних територій у складі Польщі й Великого князівства Литовського. Сотенно- полкові символи Гетьманщини та поява поняття «національний герб». Становлення українських національно-державних символів у 1917-1920 рр. Радянська антигеральдика. Герби сучасних областей та міст України. Порядок реєстрації та використання.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	знати основні теоретичні питання генеалогії та геральдики, володіти базовою науковою термінологією з генеалогії та геральдики.
PH2	вміти працювати з генеалогічними та геральдичними джерелами; аналізувати генеалогічний та геральдичний матеріал
PH3	здійснювати генеалогічне та геральдичне дослідження, скласти родовід

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Теоретико-методологічні проблеми генеалогії. Генеалогія як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна

Лж1 "Теоретико-методологічні проблеми генеалогії. Генеалогія як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна" (денна)

Предмет і завдання курсу генеалогії. Причини появи генеалогії, її роль у суспільстві на різних етапах розвитку. Визначення генеалогії. Об'єкт і предмет генеалогії. Структура генеалогії. Місце генеалогії у системі спеціальних історичних дисциплін та комплексі історичних наук.

Пр1 "Теоретико-методологічні проблеми генеалогії. Генеалогія як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна" (денна)

Причини виникнення генеалогії. Роль генеалогії у суспільстві на різних етапах розвитку. Визначення генеалогії. Її структура. Функції генеалогії. Євгеніка як наукова дисципліна. Зв'язок генеалогії з іншими галузями гуманітарного знання.

Тема 2. Історія розвитку генеалогії як наукової дисципліни.

<p>Лк2 "Історія розвитку генеалогії як наукової дисципліни." (денна)</p> <p>Практично-утилітарний етап розвитку генеалогії. «Золотий вік» генеалогії (кінець XVI – XVII ст.). Перетворення генеалогії на науку в Західній Європі у XVIII – XX ст. Формування джерельної бази української генеалогії. Українська практична генеалогія у XI – XVIII ст. Наукові дослідження з генеалогії в Україні у XIX – XX ст. Характерні риси новітньої генеалогії.</p>
<p>Пр2 "Історія розвитку генеалогії як наукової дисципліни." (денна)</p> <p>Значення генеалогічних знань в первісну добу та в середні віки (у період феодалізму). Практично-утилітарний етап розвитку генеалогії. Генеалогічні інституції середньовічної Європи, їхні функції. «Золотий вік» європейської генеалогії, основні тенденції розвитку дисципліни в кінці XVI – XVII ст.. О. Лазаревський як генеалог: внесок до вітчизняного родознавства. В. Модзалевський – видатний вітчизняний родознавець. Розвиток генеалогії в діаспорі: провідні постаті, інституції, часописи. Генеалогія у сучасній Україні: здобутки, проблеми, перспективи.</p>
<p>Тема 3. Генеалогічні джерела та методика роботи з ними.</p>
<p>Лк3 "Генеалогічні джерела та методика роботи з ними." (денна)</p> <p>Поняття генеалогічні джерела. Особливості класифікації генеалогічних джерел. Універсальні генеалогічні джерела. Джерела з генеалогії певних верств населення та соціальних груп.</p>
<p>Лк4 "Генеалогічні джерела та методика роботи з ними." (денна)</p> <p>Довідкова література. Гербовники. Списки дворян. Документація фіскального, церковного, адміністративного обліку населення. Метричні книги. Шлюбні обшуки. Сповідні розписи. Клірові відомості. Ревізькі казки. Посімейні списки. Матеріали перевірок прав на шляхетство. Документація господарського обліку населення. Інвентарі. Документація обліку службовців. Сховища генеалогічних джерел. Сімейні архіви. Відомчі архіви. Державні архіви і бібліотеки. Інтернет-ресурси. Інтернет-публікації джерел генеалогічного характеру.</p>
<p>Пр3 "Генеалогічні джерела та методика роботи з ними." (денна)</p> <p>Джерела з генеалогії родин священників України. Джерела, які використовуються при реконструкції родоводів міщан, купецтва. Джерела, які використовуються при реконструкції родоводів чиновників. Джерела, які використовуються при реконструкції родоводів військових. Генеалогічні джерела радянського періоду.</p>
<p>Пр4 "Генеалогічні джерела та методика роботи з ними." (денна)</p> <p>Поняття генеалогічне джерело. Особливості класифікації генеалогічних джерел. Інформаційний потенціал метричних книг церков. Інформаційний потенціал сповідних відомостей. Інформаційний потенціал ревізьких казок. Джерела, які використовуються при реконструкції родоводів податних верств населення (селян, міщан). Джерела з генеалогії козацько-старшинських родів, дворянських родів України.</p>
<p>Тема 4. Методика генеалогічного дослідження та форми фіксації родовідного матеріалу</p>

<p>Лк5 "Методика генеалогічного дослідження та форми фіксації родовідного матеріалу" (денна)</p> <p>Етапи генеалогічного дослідження. Методика складання родоводу. Форми фіксації генеалогічного матеріалу. Методика оформлення генеалогічних даних. Генеалогічні закономірності.</p>
<p>Лк6 "Методика генеалогічного дослідження та форми фіксації родовідного матеріалу" (денна)</p> <p>Графічне оформлення генеалогічних даних. Генеалогічне дерево. Генеалогічні таблиці (вертикальні і горизонтальні). Генеалогічний розпис. Родоводи, їх структура і типи (низхідні та висхідні). Генеалогічні досьє та картки.</p>
<p>Пр5 "Методика генеалогічного дослідження та форми фіксації родовідного матеріалу" (денна)</p> <p>Графічні форми фіксації генеалогічного матеріалу: історія розвитку та сучасний стан. Способи фіксації генеалогічної інформації.</p>
<p>Пр6 "Методика генеалогічного дослідження та форми фіксації родовідного матеріалу" (денна)</p> <p>Пояснить основні закони генеалогії. Методика генеалогічного дослідження: специфіка та основні етапи. Використання інтернет ресурсів про проведенні генеалогічного дослідження.</p>
<p>Тема 5. Теоретико-методологічні проблеми геральдики. Історична геральдика як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна</p>
<p>Лк7 "Теоретико-методологічні проблеми геральдики. Історична геральдика як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна" (денна)</p> <p>Поняття історичної геральдики. Етимологія термінів “геральдика”, “герб”. Об’єкт, предмет, завдання геральдики. Походження і причини виникнення гербів. Герб як історичне джерело. Герби як символічні емблеми держав, земель, міст, родів, військових, церковних та інших організацій. Зв’язок зі спеціальними дисциплінами.</p>
<p>Лк8 "Теоретико-методологічні проблеми геральдики. Історична геральдика як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна" (денна)</p> <p>Розвиток геральдики як спеціальної історичної дисципліни. Основні етапи розвитку геральдики як науки. Геральдика як історичне явище та як предмет дослідження. Проблема виникнення геральдики, її географічне та соціальне розповсюдження. Типологія джерел з геральдики. Печатки. Монети. Гербовники. Літературні джерела. Геральдичні пам’ятки матеріальної культури. Корпорація герольдів..</p>
<p>Пр7 "Теоретико-методологічні проблеми геральдики. Історична геральдика як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна" (денна)</p> <p>Етимологія термінів “геральдика”, “герб”. Походження і причини виникнення гербів. Герб як історичне джерело. Основні етапи розвитку геральдики як науки. Геральдика як історичне явище та як предмет дослідження. Проблема виникнення геральдики, її географічне та соціальне розповсюдження.</p>

<p>Пр8 "Теоретико-методологічні проблеми геральдики. Історична геральдика як галузь гуманітарного знання і навчальна дисципліна" (денна)</p> <p>Типологія джерел з геральдики. Герольди та поширення гербовників. Систематизація герольдами знань про герби, вироблення загальних правил їх складання та розпізнавання.</p>
<p>Тема 6. Теоретичні засади геральдики</p>
<p>Лк9 "Теоретичні засади геральдики" (денна)</p> <p>Структура, основні і додаткові елементи гербу. Походження та історичні типи щитів Геральдичні кольори, метали й хутро Гербові фігури геральдичні Гербові фігури негеральдичні</p>
<p>Лк10 "Теоретичні засади геральдики" (денна)</p> <p>Необов'язкові частини герба: історія їх походження. Правила опису герба і методика визначення його приналежності. Загальне блазонування герба. Основні правила геральдики.</p>
<p>Пр9 "Теоретичні засади геральдики" (денна)</p> <p>Загальні правила геральдики. Складові частини герба. Походження та історичні типи щитів. Види їх поділу. Гербові фігури (геральдичні, негеральдичні). Необов'язкові частини герба.</p>
<p>Пр10 "Теоретичні засади геральдики" (денна)</p> <p>Розміщення фігур у щиті. Геральдичні кольори, метали й хутро. Правила блазонування (опису) гербів.</p>
<p>Тема 7. Українське герботворення.</p>
<p>Лк11 "Українське герботворення." (денна)</p> <p>Давньоукраїнська геральдика. Становлення українського (руського) герботворення. Зародження та розвиток козацької геральдики. Особливості козацької геральдики. Основні види та типологія козацької геральдики. Походження та особливості запорозького державного герба. Характеристика та призначення родових та земельних гербів. Характеристика основних елементів гербів війська запорозького.</p>
<p>Лк12 "Українське герботворення." (денна)</p> <p>Тризуб як державний герб Української держави гетьмана П.Скоропадського, Директорії, символ незалежної України з 1992 р. 9. Виникнення та розвиток корпоративної геральдики. Герби середньовічних гільдій. Герби сучасних громадських та політичних організацій. Символіка підприємств. Територіальна геральдика України Сучасна міська герботворчість в Україні та основні напрямки її подальшої еволюції.</p>
<p>Пр11 "Українське герботворення." (денна)</p> <p>Особливості староукраїнської (руської) геральдичної системи. Класифікація версій про значення тризуба. Геральдика в козацькому війську. Геральдика української шляхти. Гетьманські герби правителів Української козацької держави. .</p>

Пр12 "Українське герботворення." (денна)

Виникнення та розвиток корпоративної геральдики. Герби середньовічних гільдій. Церковні герби. Гербові значки. Поява гербів європейських навчальних закладів, політичних партій та об'єднань, комерційних фірм і торговельних компаній. Герби сучасних областей та міст України.

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до практичних занять
НД2	Підготовка до поточного та підсумкового контролю
НД3	Підготовка мультимедійних презентацій
НД4	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
МН2	Проблемний семінар
МН3	Метод демонстрацій

Лекції надають студентам теоретичну основу знань про основні теоретичні питання генеалогії та геральдики, знайомлять з базовою науковою термінологією з генеалогії та геральдики, джерелами та методикою генеалогічних та геральдичних досліджень. (РН 1). Практичне заняття – форма навчального заняття, при якому відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно до сформованих завдань (РН 2, РН 3, РН 4).

- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу - критична оцінка літератури; - виконання творчих завдань.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$

Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами
МФО2	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань
МФО3	Захист презентацій та рефератів

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Опитування
МСО2	Звіт за результатами виконання практичних робіт
МСО3	Реферат (підготовка, презентація, захист)
МСО4	Оцінювання письмових робіт

Контрольні заходи:

Семестр викладання	100 балів
МСО1. Опитування	40
усне опитування	40
МСО3. Реферат (підготовка, презентація, захист)	20
захист реферата	20
МСО4. Оцінювання письмових робіт	40
тестування	40

Контрольні заходи в особливому випадку:

Семестр викладання	100 балів
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт	40
звіт-конспект	40
МСО3. Реферат (підготовка, презентація, захист)	20
захист реферата	20
МСО4. Оцінювання письмових робіт	40
тестування	40

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних (40 балів) і письмових (40 балів) опитувань та індивідуальних презентацій (20 балів). Всі роботи повинні бути виконані самостійно. Після вивчення дисципліни проводиться додатковий семестровий контроль, який проводиться в письмовій формі.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Томазов В. Родовід. Як знайти своє коріння. К., 2020. 80 с;
2	Ситий І. Козацька Україна : Печатки, герби, знаки та емблеми кінця XVI – XVIII століть. Київ, 2017.
3	Панченко О.О. Міська геральдика старої України. Київ, 2021, 599 с.
Допоміжна література	
4	Генеалогія. Збірка наукових праць. Вип. I. К., 2013. 440 с.
5	Генеалогія. Збірка наукових праць. Вип. II. К., 2016. 390 с.
6	Нестеренко П.В. Допоміжні історичні дисципліни геральдика, фалеристика: Навчальний посібник. Київ, , 2014. 448 с.
7	Бондаренко Г.В. Спеціальні історичні дисципліни: навчальний посібник. Луцьк: 2015. 424 с.
8	Допоміжні історичні дисципліни геральдика, фалеристика: Навчальний посібник. Київ, 2015. 448 с.,
9	Попик В. Джерела з біографістики, родинної історії та генеалогії в глобальних інформаційних мережах // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорій та методики. Збірник наукових праць. Київ, 2015, вип. 26–27. С.97–112.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
10	Генеалогія. Справочник. URL: http://www.pseudology.org/Kojevnikov/Xrestomatiya/Genealog2.htm -
11	Українська геральдика. URL: http://www.heraldry.com.ua/